

**Toespraak van
burgemeester R.J.G. Bandell
bij de opening van de
Calvijntentoonstelling
op donderdag 7 mei 2009**

Majesteit,
Mijnheer de Ambassadeur van Zwitserland,
Mijnheer de Commissaris van de Koningin,
Geachte aanwezigen,

Majesteit, wij zijn zeer verheugd over uw komst zo kort na de intens trieste 30 april viering in Apeldoorn. Wij leven in Dordrecht, zoals overal in Nederland zeer mee met de slachtoffers, met u, Majesteit, en de leden van uw familie.

Zeer welkom in de Grote Kerk van Dordrecht. Al in 1122 stond op deze plaats een kapel. Na vele malen brand, herbouw en uitbreiding kreeg de kerk rond 1470 zijn huidige vorm. De Grote Kerk is beeldbepalend voor Dordrecht en is terug te vinden op de vele prachtige stadsgezichten, die in de loop der eeuwen door beroemde kunstenaars in binnen- en buitenland zijn geschilderd.

Dames en heren,

Op deze historische plaats wordt zo dadelijk een historische tentoonstelling geopend. Precies vijfhonderd jaar geleden werd Jean Calvin, Johannes Calvijn, geboren. De ideeën van Calvijn liggen ten grondslag aan de Heidelbergsche Catechismus en de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Ook de organisatie van de Protestantse kerken via synodes en kerkenraden, gemeenten en ouderlingen zijn op Calvijn terug te voeren.

Zoals ik al zei: wij bevinden ons op een historische plaats. Vooral ook, Majesteit, omdat uw verre voorvader, Willem van Oranje, hier in oktober 1573 aanzat aan het Heilig Avondmaal. Daarmee gaf de Vader des Vaderlands blijk van zijn keuze voor het calvinisme. Op één van de gebrandschilderde ramen in deze Grote Kerk is de beeltenis van Willem van Oranje te zien.

Onder meer het gedachtegoed van Calvijn leidde tot een marathon kerkvergadering in Dordrecht: de Dordtse Synode. In 1618-1619 discussieerden theologen en politici uit heel Europa gedurende 180 zittingen over de essentie van het protestants belijden.

De hervormde kerk belichaamde in die tijd weliswaar de officiële godsdienst, maar kende nog maar weinig aanhangers. Ongeveer driekwart van de inwoners van de republiek was in die tijd rooms-katholiek of hing een ander geloof aan.

De regenten wilden graag verdeeldheid voorkomen en streefden naar één brede calvinistische volkskerk. Om zoveel mogelijk mensen bij de kerk te betrekken, zouden ruimhartige opvattingen nodig zijn. De rekkelijken binnen de kerk konden zich daar goed in vinden, maar de preciezen legden de nadruk op godsdienstige zuiverheid. Die verschillen van opvatting waren er dus al vanaf het begin.

Zoveel eeuwen later weten wij dat de regenten er niet in geslaagd zijn de scheuring in de kerk, te herstellen. Integendeel, sindsdien zijn er nog vele afscheidingen geweest.

Zo werd op 21 april 1632 de Vredesconfessie van Dordrecht aangenomen door een conventie van Doopsgezinden. Doopsgezinden streefden naar wederopbouw van de kerk met het leven en denken van Jezus als richtsnoer. Kinderen werden niet gedoopt, maar volwassenen konden kiezen voor de doop op grond van een persoonlijke belijdenis. Leider van de doopsgezinde beweging was de Friese predikant Menno Simons. Vandaar de naam Mennonieten voor doopsgezinden, een geloofsrichting met wereldwijd ruim één miljoen aanhangers. Wederdopers of Anabaptisten kunnen worden gezien als voorloper van de Evangelische Kerken, de pinkstergemeenten en bijvoorbeeld de Amish in Amerika.

Dames en heren,

Met dit kleine uitstapje naar de Vredesconfessie van 1632 wil ik slechts aangeven dat in Dordrecht of misschien beter “natuurlijk in Dordrecht” altijd ruimte is geboden aan vernieuwing.

Niet alleen waar het het geloof betreft, maar met name ook in staatkundig opzicht. Bijvoorbeeld met de eerste Vrije Statenvergadering van 1572. Daar werd de opstand tegen de Spaanse bezetter geboren. De vrije steden legden met hun verzet de basis voor een vrij en onafhankelijk Nederland.

Daarom zijn er behalve religieuze en historische ook maatschappelijke en staatkundige aspecten verwerkt in de tentoonstelling, als onderdeel van het brede culturele programma dat Dordrecht aanbiedt in het kader van 500 jaar Calvijn.

Ook anno 2009 wil Dordrecht een vernieuwende – of zo u wilt een innovatieve - stad zijn. Een belangrijke voorwaarde daarbij is dat er

ruimte is voor andersdenkenden. Voor mensen die een ander geloof aanhangen, voor mensen met nieuwe opvattingen over kunst en cultuur, voor mensen met vernieuwende ideeën over politiek of techniek.

Dordrecht is van oudsher vernieuwend, maar weet ook met trots dat de toekomst zijn wortels in de geschiedenis heeft.

Dames en heren,

Dordrecht biedt u vanavond de ruimte verbinding te leggen tussen 16^e eeuwse en hedendaagse opvattingen. Tijdens uw bezoek aan de vernieuwende en interactieve expositie kunt u op soms speelse manier kennismaken van de denkbeelden van Calvijn, die vijfhonderd jaar na zijn geboorte nog in velerlei opzicht van invloed te zijn. Ik hoop dat u - en na u vele bezoekers - die ruimte zullen benutten.

Ik dank u voor uw aandacht.